

vooral eind Januari en begin Februari; de vogels haalden hier het voedsel uit de kleinste stadstuinjtes. Aan het Noordzeekanaal waren op 15 Februari veel ex. (Niesen).

Rallus aquaticus L. — Waterral. Op 28 Januari — dus vlak na de dagen met sterke trek — een dood ex. ontvangen (Moerkerk).

Gallinula chloropus (L.) — Waterhoen. Zeer weinig gezien, 18 Januari een kleumend ex. aan de Zanderijvaart bij Overveen (de Peer), bij de Zeeweg te Bakkum wel 7 ex. (de Haan), 24 Januari een ex. bij de Cementhaven te Velsen (de Wijjs). Belterman vond 25 Januari een half dood ex., dat hij meenam en later in Artis weer losliet. Op Meerenberg, waar normaal altijd tot 30 ex. aanwezig zijn, was de soort na half Februari geheel verdwenen (Schank). Omstreeks die tijd, 15 Februari, zag de Haan nog 5 ex. op de eerder genoemde plaats bij Bakkum.

Fulica atra L. — Meerkoet. In vergelijking met vroegere vorstperiodes in niet groot aantal aanwezig. In de A.W.-duinen alleen in de Renbaan-kom onder Zandvoort regelmatig enkele ex.; het grootste aantal hier 5 op 28 Januari (Resoort). Met de vorstival nam het aantal bij Spaarn-dam snel toe, 11 Januari waren er plotseling enige honderden (Luikinga), op 15 Januari ± 70 ex. (Belterman). Op 24 Januari toen alles dicht lag, zouden er een 40 ex. dood gevonden zijn (med. Luikinga). Op het Noordzeekanaal steeds in flink aantal tijdens de vorst, 15 Januari ± 150 ex. bij de Velserpont (Belterman), op dezelfde plaats 1 en 15 Februari ± 100 ex. (resp. Resoort en Niesen) en ± 50 stuks op 22 Februari (Veldkamp). Later nam het aantal echter nog meer af: 8 Maart slechts een 20 ex. aldaar (Niesen), om daarna echter weer toe te nemen, want 18 Maart waren er ± 250 ex. ter hoogte van de spoorbrug (de Wijjs).

Perdix perdix (L.) — Patrijs. Werd gedurende de vorst verscheidene malen gezien: 24 Januari ± 20 ex. bij de Hoogovens (de Wijjs), 1 Februari bij Castricum (de Haan en Kelder), 5 en 26 Februari een troepje en 6 ex. in de A.W.-duinen (resp. van Marle en Bierman). Na de vorst nogal talrijk in de Haarlemmermeerpolder onder Bennebroek.

Haarlem, Herfst 1942.

Een bijdrage tot de kennis van de broedbiologie van den braamsluiper, *Sylvia c. curruca* (L.).

DOOR

Tsj. Gs. DE VRIES.

Achter mijn huis is een klein tuintje van ± 20 m², dat aan alle kanten door 3 tot 5 m hoge muren is omgeven. Langs 2 van die muren staan evergreens (hulst, taxus en buxus), tegen 3 groeit klimop.

Op 29 April van dit jaar hoorde ik 's morgens heel vroeg een braamsluiper in een hulst zingen. Later op den dag zag ik een voorwerp met nestmateriaal sjouwen en verdwijnen in den top van dan 2¹/₂ m hoogen buxus. Al spoedig bleek, dat daar een nestje zou worden gebouwd. De vogels waren zéér geheimzinnig en stil, het ♂ zong slechts heel kort en alleen bij het ochtendkrieken. Den 4en Mei was het nestje gereed. Dien dag en ook den volgenden, lieten de vogeltjes zich zien noch hooren, zoo-

dat ik begon te vreezen, dat zij het nestje in den steek zouden laten. Den 6den van bloeimaand lag er echter één eitje in het nestje en den 10den waren er vijf. Gedurende die 5 dagen heb ik slechts af en toe een glimp van de vogels gezien en het ♂ nimmer hooren zingen. Van de dartelev paringsvluchten of van copulatie zag ik geen spoor. Toen het nestje 5 eieren bevatte, begon het broeden. De vogeltjes waren buitengewoon vertrouwelijk. Het ♀ (ik neem aan, dat het diertje dat was, wijl het het vaakst en het langst op het nest werd aangetroffen) weigerde pertinent om van de eieren te gaan. Ik moest haar van het nest nemen, hetgeen zij zonder protest toeliet en als ik er haar daarna weer opzette, ging ze kalm door met broeden. Zij was kenbaar aan een klein, donker plekje op haar kruin, dat den indruk maakte van een daarop gevallen druppel hars. Het ♂ ging met een zacht „tek”, „tek” en een pikken naar mijn hand van de eitjes, bleef echter op den nestrand zitten en zette zich onmiddellijk weer tot broeden als ik mijn hand terugtrok.

Maar ondanks deze groote vertrouwelijkheid vreesde ik toch, dat het broedsel zou mislukken. Het was „schoonmaaktijd”. Op een drooglijn werden overgordijnen te luchten gehangen, die in den harden wind over en boven het nestje uitwaaiden. Vlak naast den nestboom werden loopers geklopt en onze struische gediensstige sloeg er flink op los, maar de braamsluiers trokken zich nergens iets van aan en bleven rustig broeden. In den morgen van den 22sten was er één jong en 's middags lagen er 4 in het nestje te spartelen, die door de moeder, welke ik, als steeds, van het nest moest tillen en er weer opzetten, werden gekoesterd. De bebroeding had dus ruim 12 dagen geduurd.

Precies 12 dagen later, in den loop van den 3den Juni, verlieten de jongen het nest en werden in de evergreens door de ouden gevoerd. Den daaropvolgenden middag verwijderde ik het nestje, waarin een, totaal ongevekt geld-eitje was achtergebleven. Weer een dag later, dus den 5den Juni, zaten de jongen 's morgens in een hulst, waar een der ouden hun voedsel bracht, maar tot mijn groote verbazing zag ik, dat de andere weer met nestmateriaal in den buxustop verdween en, op precies dezelfde plaats, waar het oude nest had gezeten, met den bouw van een nieuw begon. Des anderen daags waren de jongen 's morgens nog present, in den loop van dien dag verdwenen zij echter en ik zag hen gedurende een paar dagen niet terug.

De oude vogels gedroegen zich nu geheel anders dan tijdens den bouw van het eerste nestje. Zoo geheimzinnig en stil als zij toen waren, zoo opvallend en luidruchtig gedroegen ze zich thans. Het ♂ zong herhaaldelijk, zij het steeds maar kort, de paringsvlucht dartelde van tijd tot tijd door de toppen der evergreens en copulatie had meermalen plaats. Deze duurde steeds ongeveer 1¼ minuut. Eén keer viel het copuleerende paartje van een 2 m hoogen hulsttak op den grond, maar het ♂ liet niet los, ook niet, toen het ♀, op den bodem, eenige kleine sprongetjes maakte.

Den 9den Juni lag er 's morgens één eitje in het nest. Dienzelfden middag zaten beide ouden met 3 jongen geruimen tijd in een hulst of speelden met elkander door de toppen der evergreens. Ook gedurende de drie

daarop volgende dagen lieten één of meer jongen zich af en toe zien of hooren en vonden paringsvluchten en copulaties der ouden plaats. Op 12 Juni, toen het nestje 4 eitjes bevatte, werd met broeden begonnen. De vogeltjes gedroegen zich nu geheel als den eersten keer. Het ♀ moest ik weer van de eieren tillen en er daarna weer opzetten, het ♂ ging protesteerende en pikkende op den nestrand zitten.

Helaas werd het nestje 5 dagen later verlaten; waarschijnlijk kattenwerk. De 4 eitjes, waarbij ook weer één totaal ongevekt exemplaar was, waren te sterk bebroed om ze te kunnen uitblazen. Het buitengewoon dunwandige nestje heeft een plaatsje in mijne collectie gekregen.

Broedt het bokje, *Lymno ryptes minimus* (Brünn.) in Nederland?

DOOR

Tsj. Gs. DE VRIES.

Onder de eieren, die ik, 35 jaar geleden, den heer van Pelt Lechner ter determinatie zond (zie het volgende — witgatje — artikel), bevonden zich ook 3, waarover hij mij, d.d. 23 Maart 1908, schreef:

„Drie eieren van? Hierover blijven Dr Rey en ik in twijfel. Dr Rey schrijft mij over die eieren als volgt:

„Hier liegt allerdings die Möglichkeit vor, dasz sie der *Telmatias* „*gallinula* angehören, aber sicher zu entscheiden ist dies nicht, da diese „3 Exemplare gerade keine charakteristische Eier (für *gallinula*) sind. Meinem Gefühl nach sind es Eier von *G. gallinago*.”

„Ik heb van die 3 eieren het index-cijfer berekend, ter onderlinge vergelijking met *gallinago* eenerzijds en *gallinula* anderzijds. Het resultaat „hiervan slaat over naar den kant van *gallinula*, maar ik onderwerp mij „gaarne aan Dr Rey's meening.”

Ik deed zulks ook, maar toch niet van harte en twee van deze drie eieren (één behield ik curiositeitshalve zelf) die, met mijne eerste collectie, thans in 's Rijksmuseum te Leiden berusten, kregen de aantekening mee „waarschijnlijk van het bokje, afkomstig uit Friesland”.

Sindsdien heb ik af en toe uit diezelfde provincie enkele „losse” eieren benevens een compleet legsel (van 4 stuks) ontvangen, die mij hoe langer hoe meer aan de juistheid van het „Gefühl” van Dr Rey hebben doen twifelen.

En een, dit voorjaar (23 April 1942) bij Hardegarijp gevonden legsel heeft mijn twijfel zóódanig doen groeien, dat ik met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid durf beweren, dat het bokje nu en dan ook in Friesland broedt.

* *
*

Zooals bekend mag worden verondersteld, zijn de eieren van beide snippensoorten (watersnip en bokje) op het oog niet uit elkaar te kennen. Ook